

**Житомирський медичний інститут
Житомирської обласної ради**

Кафедра природничих та соціально-гуманітарних дисциплін

Силабус

навчальної дисципліни

«Психологія людини в екстремальних ситуаціях»

Рівень вищої освіти: перши (бакалаврський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

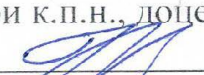
Спеціальність: 223 «Медсестринство»

Освітньо-професійна програма: «Екстрена медицина»

Вид дисципліни: вибіркова

Мова викладання: державна

Форма викладання: денна

Затверджено на засіданні кафедри
природничих та
соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол №1 від «30» серпня 2021 р.
Завідувач кафедри к.п.н., доцент
Круковська І.М.

2021

1. Загальні положення

Житомирський медичний інститут Житомирської обласної ради прагне зберегти територію закладу місцем роботи та навчання для викладачів, співробітників і студентів, де немає будь-яких форм забороненої дискримінації та переслідувань. Якщо у вас є сумніви з приводу такої поведінки, зверніться до психологічної служби інституту (контактний телефон: 0412-46-19-62) або куратора групи.

З метою запобігання, виявлення та протидії академічного плагіату в наукових та навчальних працях викладачів, науково-педагогічних працівників інституту та студентів в закладі розроблено «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових і навчальних працях працівників та студентів Житомирського медичного інституту Житомирської обласної ради».

Порядок відпрацювання пропущених занять з поважних та без поважних причин студентами інституту регламентується «Положенням про порядок відпрацювання студентами Житомирського медичного інституту Житомирської обласної ради пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять».

Житомирський медичний інститут Житомирської обласної ради дотримується стандартів, які сприяють повазі і людській гідності в освітньому середовищі, академічній доброчесності та професіоналізму. Сексуальні провини і насильство у відносинах в будь-якій формі суперечать місії і основним цінностям інституту, порушують політику інституту. Якщо ви, або хтось із ваших знайомих постраждав від сексуального насильства, переслідування або сексуальної експлуатації, зверніться до психологічної служби інституту (контактний телефон: 0412-46-19-62).

2. Структура силабусу навчальної дисципліни

2.1. Загальна інформація про викладача

Назва дисципліни	Психологія людини в екстремальних ситуаціях
Викладач	Максимець С.М. – кандидат психологічних наук, асистент кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін.
Профайл викладача	http://zhim.org.ua/kaf_p_s_g.php
Контактний телефон	0972510677
E-mail:	-
Сторінка дисципліни	в системі інтранет
Консультації	<i>Консультації:</i> Понеділок та Четвер з 14.00 до 15.00 <i>Онлайн комунікація з використанням відео-або аудіотехнологій (ZOOM, Viber, електронна пошта) в робочі дні з 9.30 до 17.30</i>

2.2. Назва навчальної дисципліни

«Психологія людини в екстремальних ситуаціях»

2.3. Призначення навчальної дисципліни

Дисципліна «Психологія людини в екстремальних ситуаціях» закладає засади психологічної культури, професійного мислення щодо визначення основних структурних компонентів особистості, аналізу внутрішніх та зовнішніх детермінант розвитку і поведінки особистості, діагностики та враховування індивідуальних відмінностей особистості, використання психодіагностичних методик з метою дослідження особистості.

Даний курс інтегрує знання про внутрішній світ людини, закономірності психічного розвитку та функціонування, висвітлює основні психологічні підходи до розуміння особистості, узагальнює й інтегрує знання про окремі психічні якості в поняття особистості, формує вміння й навички самопізнання, самоаналізу, саморозуміння, самоактуалізації та саморозвитку з метою ефективного їх застосування у професійній діяльності.

2.4. Мета вивчення дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Психологія людини в екстремальних ситуаціях» полягає у розкритті різноманітності і типології людського життя, поглибленні уявлень про основні психологічні підходи до розуміння особистості, виявленні умов її становлення, функціонування та розвитку особистості.

2.5. Завдання вивчення дисципліни

Завданнями вивчення дисципліни «Психологія людини в екстремальних ситуаціях» є:

- розробка оптимального змісту навчальної дисципліни;
- ознайомлення з основними психологічними підходами і концепціями щодо сутності та структури особистості;
- аналіз умов становлення, функціонування і розвитку особистості;
- ознайомлення з методиками діагностики індивідуально-психологічних якостей особистості;
- розкриття процедур особистісного самопізнання та саморозвитку;
- формування власної точки зору, спираючись на зв'язок психології з дійсністю;
- визначення засобів перетворення дійсності за допомогою психологічних знань;
- застосування набутих знань про особистість при аналізі нагальних проблем сьогодення

2.6. Формат навчальної дисципліни

Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерна графіка, аудіо та відео, інтерактивні елементи, онлайн консультування і т.п.

Під час сесії формат очний, у міжсесійний період – дистанційний.

2.7. Результати навчання

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти та Освітньої професійної програми підготовки магістра громадського здоров'я дана дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Загальні:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність діяти на основі етичних міркувань(мотивів).

Спеціальні:

- здатність оцінити місце події на наявність загроз власному життю і життю інших людей, виявити фактори, що впливають на стан та здоров'я пацієнтів та забезпечити власну безпеку;
- здатність прийняти рішення про обсяг допомоги та госпіталізацію;
- здатність дотримуватися принципів медичної деонтології, забезпечувати збереження лікарської таємниці та постійно удосконалювати свій професійний рівень.

Результати навчання згідно профілю програми, після вивчення дисципліни:

- знати і розуміти роль та обов'язки парамедика в системі екстреної медичної допомоги.
- здійснювати оцінку безпечності місця події, демонструвати забезпечення безпеки персоналу та пацієнта, застосування табельних засобів індивідуального захисту.
- знати і розуміти доцільне застосування сукупності навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнту/клієнту гідного ставлення, приватності/інтимності, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального підходу, толерантної та неосудної поведінки.
- продемонструвати здатність використовувати належні комунікативні навички та поведінку з пацієнтом, його родиною, колегами та персоналом медичних закладів, у т.ч. однією із поширених європейських мов.

2.8. Обсяг та ознаки дисципліни

Вид заняття	Кількість годин
Лекції	16
Семінарські заняття / практичні / лабораторні	44
Самостійна робота	60

Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна\ вибіркова
2020	2	4	223 «Медсестринство»	4/120	2	ПМК	Вибіркова

2.9. Політика навчальної дисципліни

Положення про розробку силабусів навчальних дисциплін, Положення про дистанційне навчання, Положення про організацію освітнього процесу, Порядок ліквідації академічної заборгованості студентів, Положення про участь студентів у забезпеченні якості вищої освіти, Положення про порядок створення та організацію екзаменаційної комісії, Положення про порядок реалізації студентами права на вільний вибір навчальних дисциплін, Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових і навчальних працях науково-педагогічних, Положення про порядок проведення практики студентів, Положення про порядок відпрацювання студентами пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять, Положення про перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці для студентів, Положення про академічну мобільність, Положення про диплом з відзнакою, Положення про внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення здобувачів вищої освіти та ін.

2.10. Навчально-методична карта дисципліни

Тиждень, дата, години, аудиторія	Тема, основні питання <i>(розкривають зміст і є орієнтирами для підготовки до модульного і підсумкового контролю)</i>	Форма діяльності (заняття) / формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
Модуль I. Основи загальної та екстремальної психології							
Змістовий модуль I. Психологія особистості.							
За розкладом	<p>Тема 1. Психологія як наука: предмет, завдання та методи. Виникнення психології як науки. Предмет і методи психології. Галузі психології. Завдання і місце психології в системі наук. Психологія особистості. Особливості психічного відображення. Основні форми прояву психіки. Міжпредметні зв'язки психології особистості. Принципи та методи дослідження особистості. Вклад видатних персонологів в розвиток психології особистості.</p>	Лекція	Презентація	1, с. 8-12 3, с. 30-35 с. 50-53	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	0	Згідно розкладу
За розкладом	<p>Тема 2. Особистість. Колектив. Психологія взаємовідносин. Особистість та її характеристика. Спрямованість особистостей. Типи особистості, структура, темперамент та його фізіологічна основа, загальні уявлення про типи темпераменту. Характер, типи, риси характеру, його значення для медичного працівника. Медичний колектив, його значення в діяльності медичного працівника. Психологія міжособистісних</p>	Лекція	Презентація	1. с. 58-75 1, с.204-208	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал.	0	Згідно розкладу

	<p>відносин. Значення самовиховання, такту для добрих взаємовідносин. Лідер і лідерство в колективі. Психологічні особливості управління колективом. Значення добрих взаємовідносин у медичному колективі для лікування й одужання хворих.</p> <p>Конфлікт, його функції: конструктивна, деструктивна. Класифікація конфліктів Типи поведінки в конфліктній ситуації. Запобігання конфліктам та подолання їх. Психологічні особливості управління конфліктом.</p>						
За розкладом	<p>Тема 3. Психічні процеси в нормі та патології. Пізнавальна діяльність особистості.</p> <p>Відчуття. Розлади відчуття та особливості поведінки медичного працівника з хворим. Характеристика сприймання, його зв'язок із відчуттям, класифікація розладу сприймання і тактики медичного працівника з пацієнтом. Пам'ять, її фізіологічний механізм, види, типи. Розлади пам'яті. Методи дослідження, оцінка, самооцінка і тренування пам'яті. Фізіологічні основи уваги, значення її в житті людини. Види розладу уваги, засоби його усунення. Поведінка медичного працівника з хворими, які страждають на розлад уваги. Мислення, його функції, види і розлад мислення. Мова та її функція. Види мови, зв'язок із мисленням та інтелектом. Значення мови</p>	Лекція	Презентація	1, с.89-126	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал	0	Згідно розкладу

	для людини. Види елементарної мови (жести, міміка). Види мовлення (усне монологічне, усне діалогічне, писемне, внутрішнє мовлення). Зв'язок мови з мисленням та інтелектом. Поведінка медичного працівника по відношенню до пацієнтів при розладах пізнавальної діяльності.						
За розкладом	<p>Тема 4. Психічні процеси в нормі та патології. Емоційно-вольова сфера особистості.</p> <p>Емоції. Класифікація емоцій і почуттів, їх вплив на психічний стан людини .</p> <p>Психологія хвороби. Внутрішня картина хвороби. Типи реагування пацієнтів на хворобу. Психологічні особливості пацієнтів з різними соматичними захворюваннями. Характеристика емоційного стану людини, значення для видужання. Основні емоційні розлади в пацієнтів та поведінка медичного працівника по відношенню до пацієнтів із розладом емоційного стану. Стадії стресу, види стресу.</p> <p>Воля і свобода волі, їх значення для практичної діяльності людини. Етапи вольового процесу, регуляції та саморегуляції поведінки, оцінювання та самооцінювання емоційного і вольового стану. Деякі розлади рухово-вольових процесів у пацієнтів, тактика медичного працівника.</p>	Лекція	Презентація	1, с.126-145 1, с.146 -162 3, с.137-178	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал	0	Згідно розкладу

За розкладом	<p>Тема 1. Методи психологічного дослідження.</p> <p>Ознайомлення з основними методами психологічного дослідження (бесіда, спостереження, експеримент) та особливостями їх застосування на практиці. Роль проєктивних методик для отримання додаткових даних про особистість. Опрацювання поетапного проведення дослідження. Набуття практичних навичок щодо застосування різних методів дослідження.</p>	Практичне заняття	Методичні рекомендації до практичного заняття. Інструкція до практичного заняття	1, с. 8-12 3, с. 30-35 с. 50-53	Відпрацювання практичних навичок щодо проведення досліджень та аналіз результатів. Підготовка рекомендацій.	5 балів ІДРС-10 балів	Згідно розкладу
За розкладом	<p>Тема 2. Свідомість. Втрата свідомості.</p> <p>Розвиток психіки. Методи психологічного дослідження для виявлення стану свідомості. За допомогою рольової гри студентів між собою дати можливість визначити свою думку з приводу розладу свідомості та скласти план поведінки медичного працівника з пацієнтами певного профілю.</p>	Практичне заняття	Методичні рекомендації до практичного заняття. Інструкція до практичного заняття	3, с. 30-35 с. 50-53. с. 210-308	Відпрацювання практичних навичок під час змодельованої ситуації «Орієнтовна поведінка медичного працівника щодо пацієнтів з розладом свідомості», Робота зі шкалою Глазго. За допомогою ситуаційних вправ дати характеристику щодо розладу свідомості у пацієнтів.	5 балів	Згідно розкладу
За розкладом	<p>Тема 3. Дослідження індивідуальних особливостей особистості. Діагностика темпераменту.</p> <p>Організація студентів у самодіагностичному практикумі з метою визначення психічних властивостей</p>	Практичне заняття	Методичні рекомендації до практичного заняття.	3, с. 35-43 с. 50-59	Відпрацювання практичних навичок щодо визначення типу темпераменту за допомогою опитувальника Г.Айзенка та надати	5 балів	Згідно розкладу

	<p>особистості та провести аналіз отриманих даних. Зробити дослідження темпераменту за допомогою опитувальника Г. Айзенка. Паспорт темпераменту за О.Беловим.</p> <p>Провести рольову гру щодо аналізу поведінки відповідно до темпераменту.</p>		Інструкція до практичного заняття		характеристику свого темпераменту згідно з анкетуванням.		
За розкладом	<p>Тема 4. Характер. Акцентуації характеру. Психограма медичного працівника.</p> <p>Ознайомлення студентів із правилами дослідження особистості за допомогою тестів, анкет на різні теми, які висвітлюють зв'язок особистості із суспільством та іншими людьми, які мають визначити характер і комунікабельні риси характеру, психічні якості. Робота над методиками О.Зворикіна, «Психограма медичного працівника», Х.Шмішека.</p> <p>Підготовка аналізу та висновків щодо моральних якостей майбутнього медичного працівника згідно з Етичним кодексом медичного працівника України.</p>	Практичне заняття	<p>Методичні рекомендації щодо практичного заняття</p> <p>Інструкція до практичного заняття</p>	3, с. 37-43 с. 45-53	<p>Відпрацювання практичних навичок щодо визначення акцентуацій характеру за допомогою відповідних методик.</p> <p>Підготувати план корекції щодо поведінкової характеристики в різних ситуаціях комунікації.</p>	5 балів	Згідно розкладу
За розкладом	<p>Тема 5. Психологічні основи спілкування. Дослідження принципів та навичок спілкування.</p> <p>Дослідження принципів і навичок спілкування. Методика дослідження темпу усної мовної діяльності. Анкетування студентів щодо дружніх відносин, аналіз, висновки.</p>	Практичне заняття	Методичні рекомендації щодо практичного заняття	1, с. 168-199	<p>Відпрацювання практичних навичок щодо дослідження темпу усної мовної діяльності; складання рекомендацій дружніх стосунків між собою; відпрацювання навичок</p>	5 балів	Згідно розкладу

	Дослідження невербальних навичок спілкування. Невербальні навички спілкування (жести, міміка, поза тощо). Правила дослідження невербальних навичок спілкування за методикою “Про що говорять Вам міміка і жести”.		Інструкція до практичного заняття		діалогічної мови та формул мовного етикету; дослідження невербальних навичок спілкування; складання рекомендації щодо усунення безтактності в поведінці; інтерпретація проведених досліджень; розв’язування ситуаційних задач.		
За розкладом	Тема 6. Комунікативна культура особистості Комунікативна культура особистості як система якостей. Комунікативна компетентність: основні складові. Групи комунікативних вмінь: прості та складні. Шляхи розвитку основних вмінь та навичок у спілкуванні : комунікативні, мотиваційно-ціннісні, діяльнісні та рефлексивні. Основні правила мовного етикету медичного працівника	Практичне заняття	Методичні рекомендації щодо практичного заняття Інструкція до практичного заняття	1, с.186-200	Відпрацювання практичних навичок: дослідження комунікативних навичок за відповідними методиками; підготувати публічний виступ за методом Прес на обрану тему; аналізувати виступ за відповідними критеріями	5 балів	Згідно розкладу
За розкладом	Тема 7. Методи дослідження конфліктності особистості. Проведення самодіагностики особистісних властивостей та психологічних відмінностей міжособистісної взаємодії, які можуть сприяти виникненню конфліктів, а також визначати шляхи їхнього коригування. Моделювання конфліктної ситуації в колективі та визначити шляхи усунення її. Сітка К.Томаса.	Практичне заняття	Методичні рекомендації щодо практичного заняття Інструкція до практичного заняття	1, с. 208-219	Відпрацювання практичних навичок скласти рекомендації дружніх стосунків між собою; дати поради щодо усунення безтактності в поведінці; вміти розв’язувати ситуаційні вправи; навести приклади взаємовідносин медичних	5 балів	Згідно розкладу

					працівників між собою та дати їм оцінку; провести рольову гру “Конфлікти в колективі” та визначити шляхи усунення конфлікту; проаналізувати причини, наслідки та можливі варіанти поведінки членів колективу; відпрацювати навички діалогічної мови та формул мовного етикету.		
За розкладом	<p>Тема 8. Дослідження пізнавальних психічних процесів.</p> <p>Ознайомлення студентів із різними тестами, вправами, завданнями для дослідження сприймання та пам'яті. Методика Крепіліна й тестами тренування пам'яті людей похилого віку.</p> <p>Проведення дослідження різних видів пам'яті: механічної, смислової, оперативної, асоціативної, слухової, зорової пам'яті. Прийоми мнемотехніки.</p> <p>Таблиця Шульте – методика вивчення уваги та швидкості її переключення, Дослідження типів мислення. Розв'язання ситуаційних вправ та кросвордів.</p>	Практичне заняття	<p>Методичні рекомендації щодо практичного заняття</p> <p>Інструкція до практичного заняття</p>	1, с. 126-146	Відпрацювання практичних навичок: провести дослідження за допомогою тестів, завдань, фігур, кросвордів: пам'яті (оперативної, смислової, асоціативної); процесів мислення, інтелекту, уваги; сприймання; зробити аналітичний висновок проведеного дослідження.	5 балів	Згідно розкладу
За розкладом	<p>Тема 9. Дослідження емоційно-вольових психічних процесів. Визначення рівня емоційної зрілості. Визначення рівня локус контролю особистості.</p>	Практичне заняття	Методичні рекомендації щодо практичного заняття		Відпрацювання практичних навичок: Провести дослідження емоційно-вольової сфери за допомогою тестів,	5 балів	Згідно розкладу

	<p>Характеристика емоційного стану особистості. Скласти план своєї поведінки з пацієнтами з деякими розладами рухово-вольових процесів та емоційного стану. Фактори, які впливають на формування ставлення до хвороби. Внутрішня картина хвороби. Типи реагування пацієнтів на хворобу.</p> <p>Проведення дослідження емоційно-вольової сфери за допомогою тестів, завдань.</p>		Інструкція до практичного заняття		завдань; діагностувати емоційний стан особи (себе та інших), дати пораду, як керувати своїм емоційним станом; моделювання ситуацій щодо визначення типу реагування на хворобу		
За розкладом	<p>Тема 10. Психічні стани.</p> <p>Психічний стан і хвороби. Основні психічні стани: тривожність, ригідність, фрустрація, агресія. Опрацювання методики Г. Айзенка «Самодіагностика психічних станів». Стратегії подолання тривожності та агресії. Визначення рівня особистісної та ситуаційної тривожності за опитувальником Спілбергера. Виконання відповідних вправ.</p>	Практичне заняття	<p>Методичні рекомендації щодо практичного заняття</p> <p>Інструкція до практичного заняття</p>		<p>Відпрацювання практичних навичок:</p> <ul style="list-style-type: none"> - моделювання та відпрацювання необхідних навичок; - дотримання етичних норм; - використання отриманих знань для рішення поставлених завдань; - проводити самостійно дослідження на підставі поданої інструкції; - зробити висновки за результатами отриманих показників; - прояснення та усвідомлення актуальних переживань та потреб людини за допомогою МАК. 	5 балів	Згідно розкладу

За розкладом	Тема 11. ПМК-1	ПМК	Перелік питань до ПМК	Опрацювання лекційного матеріалу та базових та допоміжних джерел інформації.	Виконання тестових завдань за відповідними варіантами(1-4 вар)	40 балів	Згідно розкладу
Модуль 2. Актуальні питання екстремальної психології							
За розкладом	Тема 1. Предмет, завдання екстремальної психології. Мета та завдання психології екстремальних ситуацій. Категоріальний апарат психології екстремальних ситуацій. Класифікація екстремальних ситуацій. Вплив екстремальних ситуацій на людину. Суб'єкти екстремальних ситуацій.	Лекція	Презентація	2, с.15-125 2-а, с. 25-47	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал	0	Згідно розкладу
За розкладом	Тема 2. Поведінка людини в екстремальних ситуаціях. Вплив екстремальних ситуацій на людину. Суб'єкти екстремальних ситуацій. Специфічні види екстремальних станів, які дезорганізують діяльність людини: стрес, афект, фрустрація, страх, паніка і психологічна криза. Організаційні аспекти надання екстреної психологічної допомоги. Реакція горя. Психологія масової поведінки. Особистість в масі. Фактори, які впливають на людину в натовпі. Основні форми стихійної поведінки та умови їх виникнення в екстремальних ситуаціях. Масовий страх та тривога. Масова паніка. Етапи та прояви панічних реакцій.	Лекція	Презентація	2, с.47-59 2-а, с.78-124	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал	0	Згідно розкладу

	<p>Психологічні та соціальні наслідки масової панічної поведінки. Вплив на панічну поведінку.</p> <p>Психологічні наслідки тероризму. Основні типи сучасного тероризму. Рекомендації щодо поведінки в екстремальних ситуаціях (вибух, стрільба, захват заручників, погрози та шантаж по телефону та ін.)</p>						
За розкладом	<p>Тема 3. Відстрочені реакції надзвичайних ситуацій</p> <p>Відстрочені реакції: психотравма, ПТСР, психологія горя. Типологія екстремальних ситуацій та її наслідки. Емоційне, психологічне, фізичне, сексуальне насилля. Катастрофи. Участь у бойових діях. Наслідки: адиктивна поведінка, суїцид. Травматичний стрес.. Психічна травма та відстрочені реакції переживання втрати .Основні ознаки психічної травми. Поняття травмуючої ситуації: ознаки та різновиди. Вплив ПТСР та психотравми на життєву позицію людини. Можливі ускладнення після травми : гострий стресовий розлад, ПТСР, зловживання психоактивними речовинами, психотичні розлади, розлади адаптації, часткова втрата пам'яті.</p>	Лекція	Презентація	4, с.65 2-а, с. 234-281, с.300-326	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал	0	Згідно розкладу
За розкладом	<p>Тема 4. Психологічні аспекти діяльності медичного персоналу в особливих/екстремальних умовах невідкладної допомоги.</p> <p>Специфічні вимоги до роботи</p>	Лекція	Презентація	2, с.115 2-а, с. 234-281, с.300-326	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал	0	Згідно розкладу

	медпрацівників в екстремальних умовах. Види психічного напруження. Фактори, що впливають на якість дій медичного персоналу в умовах надзвичайної ситуації. Дві форми психічної нестабільності в аварійних ситуаціях. Психологічні рекомендації щодо поведінки співробітників екстремального профілю діяльності з постраждалим населенням. Суб'єктивні чинники відображення умов службової діяльності: Особливості індивідуально-особистісної сфери персоналу. Стресові фактори в умовах професійної діяльності персоналу.						
За розкладом	<p>Тема 1. Характеристика надзвичайних ситуацій. Криза. Подолання кризи.</p> <p>Поняття про благополуччя та його види (фізичне, психологічне, міжособистісне, соціальне, духовне, моральне).</p> <p>Поняття про кризи. Типи криз: кризи росту, дозрівання та ситуаційні кризи. Фази кризи: психологічний шок, заперечення або відчай, визнання, адаптація, пристосування. Втручання в кризу та мета втручання в кризову ситуацію. Принципи втручання в кризову ситуацію. Заходи щодо подолання кризи. Ставлення особистості до кризових ситуацій. Стадії емоційних реакцій. Можливі реакції поведінки пацієнтів у критичних ситуаціях (пасивний індивід, впевнений індивід,</p>	Практичне заняття	Методичні рекомендації щодо практичного заняття Інструкція до практичного заняття	2, с.150-152 2-а,с.18-39 3, с.118-147	Ознайомити студентів із кризовою ситуацією, визначити фази кризової ситуації та заходи щодо її подолання. Дати характеристику стадії емоційної реакції за завданням викладача. Провести тестування, рольову гру за темою. Проведення тестування за темою “Чи готові ви до НС?” (надзвичайної ситуації) за завданням викладача. З метою актуалізації власного досвіду студента. Зробити висновки; - складання плану-поради потерпілим або	5 балів ІДРС-10 балів	Згідно розкладу

	агресивний індивід).				тим, хто переживає горе; - надання психологічної підтримки родичам померлої людини або потерпілим при НС; - проведення рольової гри; - уміти втручатися в кризову ситуацію		
За розкладом	Тема 2. Стрес та його вплив на особистість. Стрес як основна складова екстремальних станів. Розмежування понять “стан напруги”, “психічна напруженість” та “стрес” на основі характеристики ступеня вираження цих станів. Шкала стресу Холмса. Еустрес та дистрес. Види /рівні реакції людини на стрес. Шляхи подолання наслідків стресу. Стадії стресу. Види стресів. Джерела професійного стресу.	Практичне заняття	Методичні рекомендації щодо практичного заняття Інструкція до практичного заняття	2, с. 147-205	Зробити висновки щодо результатів роботи зі шкалою Холмса; підготувати рекомендації щодо профілактики стресових ситуацій.	5 балів	Згідно розкладу
За розкладом	Тема 3. Психологічна допомога особистості в складних обставинах життєдіяльності. Внутрішні та зовнішні фактори, які підштовхують людину до «входження» у кризу. Відношення людини до складних життєвих обставин. Основні типи «життєвого світу» людини та особливості переживання кризових обставин життя. Поняття особистісної зрілості. «Зріле» та «незріле» переживання кризи. Основні типи криз, які переживає людина на протязі життя. Психологічна допомога особистості в	Практичне заняття	Методичні рекомендації щодо практичного заняття Інструкція до практичного заняття	2, с. 157-159 4, с. 129-251	Самодіагностуючий практикум (за наданими методиками) Підбір інформації на відповідну тематику; обговорення ситуацій та підготовка рекомендацій	5 балів	Згідно розкладу

	подоланні криз та наслідків травматичних подій. Психологічна підтримка та допомога людині в ситуації кризи. Методика визначення емоційної стійкості (В. Л. Маріщук, Ю. Я. Кісельов.) Експрес-діагностика схильності до невмотивованої тривожності (В. В. Бойко).						
За розкладом	Тема 4. Паніка. Профілактика страху. Паніка: характеристики, форми, види. Методи профілактики панічних реакцій в екстремальних ситуаціях. Етапи виникнення та розвитку паніки. Стадії емоційних реакція на паніку. Основна психологічна картина натовпу. Прийоми припинення паніки. Панічна атака. Схема панічної атаки. Види страху: біологічний, соціальний, моральний та дезінтеграційний.	Практичне заняття	Інструкція до практичного заняття	2, с. 201-314	Провести аналіз станів страху та паніки в ситуації екстремальної взаємодії; розробити пам'ятки щодо дій в підчас паніки. Відпрацювання навичок під час паніки.	5 балів	Згідно розкладу
За розкладом	Тема 5. Техніки екстремальної психологічної допомоги. Мета і завдання екстреної психологічної допомоги. Особливості першого етапу психологічної допомоги: виявлення та ізоляція осіб із психомоторним збудженням для запобігання розвитку паніки. Психологічна допомога людині, що опинилася в екстремальній ситуації і її пережила. Тактика поведінки при наступних реакціях: марення і галюцинації, спроба самогубства і сам акт самогубства, апатія, ступор, рухове збудження, агресія, страх, істерика,	Практичне заняття	Методичні рекомендації щодо практичного заняття Інструкція до практичного заняття.	3, с.319-357	Відпрацювання технік екстремальної психологічної допомоги при моделюванні ситуацій	5 балів	Згідно розкладу

	нервово тремтіння, плач.						
За розкладом	<p>Тема 6. Тактика поведінки з постраждалими в наслідок терористичного акту. Психологічний портрет терориста.</p> <p>Психологічні аспекти тероризму: Психологія терористів. Психологія взаємодії терористів і заручників. Психологія заручників — основних жертв дії терористів. Психологія ведення переговорів з терористами. Типологія терористів. Патерни невербальної поведінки типології терористів. Психологічна допомога постраждалим після звільнення. Копінг-стратегії : когнітивні поведінкові, емоційні.</p>	Практичне заняття	Інструкція до практичного заняття. Методичні рекомендації щодо практичного заняття	3, с.361-457	Розбір ситуацій та відпрацювання навичок спілкування при моделюванні ситуацій.	5 балів	Згідно розкладу
За розкладом	<p>Тема 7. Психотравма.</p> <p>Психічна травма як наслідок психотравмуючого стресу. Класифікація психічних травм з точки зору їх інтенсивності, по силі їх впливу на особистість. Наслідок впливу хронічної травматизації на психологічний стан особистості. Події, випадки та ситуації небезпечні для життя:військові дії, аварії, стихійні лиха, насильство, звалтування. Види дитячих травм: “покинутості», “відкидання”, “позбавлення” , “зради”, сексуальної спокуси, “насильства” “приниження». Психологічна травма та ПТСР. Психологічна допомога.</p>	Практичне заняття	Інструкція до практичного заняття. Методичні рекомендації щодо практичного заняття	3, с.470-510	Засвоєння основних понять з теми; моделювання ситуацій з подальшим обговоренням	5 балів	Згідно розкладу
За розкладом	Тема 8. Посттравматичний стресовий	Практичне	Інструкція до	2, с. 346-401	Відпрацювання	5 балів	Згідно

	<p>розлад у дітей та учасників бойових дій: особливості спілкування та поведінки.</p> <p>Травматичний стрес, гостра реакція на стрес та посттравматичний стресовий розлад (ПТСР): співвідношення понять. Гостра реакція на стрес та критерії діагностики. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР): фактори та умови формування; клінічні симптоми. Особливості ПТСР у дітей. Три основних групи симптомів ПТСР: симптоми повторного переживання, уникання, підвищеної збудливості. Стадії формування посттравматичних стресових розладів. Основні симптоми посттравматичного стресового розладу. Фактори, що посилюють вплив психічної травми. Поняття «тригери» та «флешбеки». Копінг-стратегії як способи управління поведінкою у стресових ситуаціях.</p>	заняття	практичного заняття. Методичні рекомендації щодо практичного заняття.		<p>навичок спілкування з дітьми, які пережили травмуючі події; відпрацювання навичок спілкування з учасниками бойових дій.</p> <p>надання рекомендації щодо тактики поведінки у відповідних ситуаціях</p>		розкладу
За розкладом	<p>Тема 9. Особливості спілкування з особливими пацієнтами: алко/наркозалежні, ув'язнені, переселенці, жертва зґвалтування, суїциду.</p> <p>Індивідуальна та групова робота щодо психологічної характеристики, тактики поведінки та спілкування з обраною категорією пацієнтів. Розбір ситуацій та підготовка рекомендацій.</p>	Практичне заняття	Інструкція до практичного заняття. Методичні рекомендації щодо практичного заняття.	3, с.221-346, с. 359-389 4, с. 22-26	<p>підготовка виступів за відповідними критеріями та планом;</p> <p>надання рекомендацій щодо взаємодії з категорією особливих пацієнтів. Обмін власним досвідом</p>	5 балів	Згідно розкладу
За розкладом	<p>Тема 10. Роль психотерапії у нормалізації психічного стану особистості/медичного працівника.</p>	Практичне заняття	Інструкція до практичного заняття	3, с.211-220	<p>Ознайомлення з сеансу аутотренінгу з групою студентів у разі безсоння;</p>	5 балів	Згідно розкладу

	Профілактика психоемоційного вигорання у спеціалістів екстремального профілю. Методи психічної саморегуляції. Афірмації. Техніки саморегуляції. Ознайомити студентів із методикою проведення сеансу аутогенного тренування — аутотренінгу — психічної саморегуляції. Ознайомити з формулами розслаблення, самонавіювання. Засвоїти навички психічної саморегуляції та елементів психотерапевтичного впливу на пацієнтів. Використання арт-технологій.				складання формули розслаблення або самонавіювання; розв'язування ситуаційних вправ та розроблення власного плану психотерапевтичного впливу на пацієнтів.		
За розкладом	Тема 11. ПМК-2	ПМК	Перелік питань до ПМК	Опрацювання лекційного матеріалу та базових та допоміжних джерел інформації.	Виконання тестових завдань за відповідними варіантами(1-4 вар)	40 балів	Згідно розкладу

2.11. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.
Форма контролю: залік.

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни «Основи педагогіки вищої школи» здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної дисципліни, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (залік, ПМК) – 40 балів.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті. Рівень знань оцінюється: «**відмінно**» – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш, ніж на 90% запитань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє

знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань; **«добре»** – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань; **«задовільно»** – студент дає правильну відповідь не менше, ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань; **«незадовільно з можливістю повторного складання»** – студент дає правильну відповідь не менше, ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань.

Підсумкова (загальна) оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєності теоретичного матеріалу упродовж часу аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (ПМК) – 40 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни «Психологія людини в екстремальних ситуаціях»

Поточне тестування та самостійна робота										ІДРС	ПМК	СУМА
Модуль 1. Психологія особистості												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			
50										10	40	100

Примітка: T1, T2, T3- T10 – тема практичних занять згідно програми, ПМК – підсумковий модульний контроль

Поточне тестування та самостійна робота										ІДРС	ПМК	СУМА
Модуль 2. Актуальні питання екстремальної психології												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			
50										10	40	100

Примітка: T1, T2, T3- T10 – тема практичних занять згідно програми, ПМК – підсумковий модульний контроль

